

Schoolondersteuningsprofiel

Eben-Haezer VSO zml

Reformatorisch samenwerkingsverband Passend Onderwijs
Regio [Zeeland]

NAW-GEGEVENS	
School	
Naam	Eben-Haezer zml/mg VSO
Brinnr.	26 NE
Adres	Coxstraat 9
Postcode	4421 DC
Plaats	Kapelle
Telnr.	0113-330087
Schoolleider	D. de Braal
Emailadres	info@specialescholenkapelle.nl

College van Bestuur	
Naam	Stichting voor speciaal onderwijs op gereformeerde grondslag in Zeeland
Bestuursnr.	84151
Adres	Coxstraat 9
Postcode	4421 DC
Plaats	Kapelle
Bestuurder	S. de Nooijer
Telnr.	0113-330087
Emailadres	s.denooijer@specialescholenkapelle.nl

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave	2
2	Inleiding	4
2.1	Opbouw.....	4
2.2	Proces.....	4
2.2.1	Vaststellingsproces	4
2.2.2	Vervolgproces	4
3	Onderwijsconcept	5
3.1	Het doel.....	5
3.2	Missie van de school	5
3.3	Visie op opvoeding en onderwijs	5
3.4	Visie op digitale geletterdheid	6
3.5	Actief burgerschap en sociale integratie.....	6
3.6	Triple-C methode	6
4	Kengetallen	8
4.1	Leerlingpopulatie	8
4.1.1	Algemeen	8
4.1.2	Leerlingstromen	8
5	Basisondersteuning	9
5.1	Basiskwaliteit.....	9
5.2	Preventieve en licht curatieve ondersteuning	17
5.3	Basisarrangement zml/mg onderwijs.....	17
5.4	Ondersteuningsstructuur	18
5.4.1	Ondersteuningsstructuur schematisch	18
5.4.2	Beschrijving van functies en taakprofielen binnen ondersteuningsstructuur	18
5.4.3	Samenwerkingsrelaties met externe instanties	19
5.5	Fysieke voorzieningen	20
6	Extra ondersteuning	21
6.1	Mogelijkheden	21
6.1.1	Expertise	21
6.1.2	Aandacht en tijd	21
6.1.3	Protocollen, methodieken en aanpakken	22
6.1.4	Fysieke omgeving	22
6.1.5	Samenwerkingsrelaties	22
6.2	Voorwaarden.....	22
6.2.1	Expertise	22
6.2.1	Aandacht en tijd	22
6.2.2	Protocollen, methodieken en aanpakken	22
6.2.3	Fysieke omgeving	22
6.2.4	Samenwerkingsrelaties	22
6.3	Beperkingen	22
6.3.1	Expertise	22
6.3.2	Aandacht en tijd	23
6.3.3	Protocollen, methodieken en aanpakken	23
6.3.4	Fysieke omgeving	23
6.3.5	Samenwerkingsrelaties	23
7	Conclusie en ambities	24
7.1	Conclusies.....	24
7.1.1	Basisondersteuning	24
7.1.2	Extra ondersteuning	24
7.2	Ambities	24

7.2.1	Basisondersteuning	24
7.2.2	Extra ondersteuning	24
7.3	Randvoorwaarden.....	25
7.3.1	Basisondersteuning-basiskwaliteit	25
7.3.2	Extra ondersteuning	25

2 Inleiding

Dit document betreft het ondersteuningsprofiel van onze school. In deze inleiding wordt een toelichting gegeven op de opbouw en het proces dat gevolgd is om dit document voor de eerste keer vast te stellen.

2.1 Opbouw

In de opbouw van het ondersteuningsprofiel beschrijft hoofdstuk 3 het onderwijsconcept van de school in relatie tot de ondersteuning voor leerlingen.

Vervolgens worden in hoofdstuk 4 de kengetallen van onze school weergegeven. Deze kengetallen zijn belangrijke input voor de beleidsvoering van de school. Inzicht in de kwaliteit van de basisondersteuning die de school biedt, helpt om deze kengetallen te interpreteren en beslissingen te nemen over de beleidsontwikkeling van de school.

De kwaliteit van onze basisondersteuning wordt beschreven in hoofdstuk 5. Hier wordt allereerst in kaart gebracht in hoeverre de school in het kader van de zorg, op de verschillende niveaus, planmatig werkt. Dit gebeurt aan de hand van de kwaliteitsaspecten uit het toezichtkader van de onderwijsinspectie. Dit deel van de basisondersteuning wordt basiskwaliteit genoemd. Het tweede deel van dit hoofdstuk geeft aan op welke manier de school deze verdiept naar preventieve en licht-curatieve ondersteuning. Het hoofdstuk sluit af met de weergave van de ondersteuningsstructuur van de school.

Hoofdstuk 6 geeft aan welke structurele mogelijkheden de school heeft om extra ondersteuning te bieden aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Die worden beschreven in de vorm van ondersteuningsarrangementen.

De school heeft de gegevens uit de hoofdstukken 3 t/m 6 geanalyseerd, gewogen en doorgrond en vervolgens gerelateerd aan andere beleidsvoornemens binnen de school. Dit heeft geresulteerd in het trekken van conclusies, het formuleren van ambities en het aangeven van randvoorwaarden om die ambities te realiseren. Dit laatste heeft zijn weerslag gekregen in hoofdstuk 7. Deze ambities krijgen een plaats in het beleid van de school, zowel in het schoolplan als in het jaarplan.

2.2 Proces

2.2.1 Vaststellingsproces

De vaststelling van het school ondersteuningsprofiel is volgens onderstaand proces tot stand gekomen.

2.2.2 Vervolgproces

Schoolniveau

De ambities vanuit het ondersteuningsprofiel krijgen een plaats in de beleidsontwikkeling van de school. Zowel schoolplan als jaarplan maken duidelijk op welke wijze aan deze ambities gewerkt wordt en welke resultaten de school bereikt. De schoolleider rapporteert zowel naar interne als externe belanghebbenden. Het samenwerkingsverband is in het kader van het ondersteuningsprofiel een prominente belanghebbende.

Jaarlijks worden de kengetallen geactualiseerd en in- en extern gerapporteerd. Dit geldt ook voor substantiële wijzigingen in beschikbare expertise.

Samenwerkingsverbandniveau

In het kwaliteitsbeleid van het samenwerkingsverband speelt het ondersteuningsprofiel ook een rol. Conform afspraken in het kwaliteitsbeleid wordt iedere school ge-audit. De wijze waarop dit inhoudelijk en procesmatig wordt uitgezet, zal uitgewerkt worden in het kwaliteitsbeleid van het samenwerkingsverband. De resultaten van de audit worden verwerkt in de beleidsontwikkeling van de school; de resultaten van de gezamenlijke audits van alle scholen wordt gebruikt voor de beleidsontwikkeling van het samenwerkingsverband.

3 Onderwijsconcept

3.1 Het doel

Het doel van het onderwijs op onze school is:

“In afhankelijkheid van de zegen des Heeren bij te dragen tot de vorming van de leerling tot een zelfstandige, God naar Zijn Woord dienende persoonlijkheid, geschikt en bereid om de ontvangen gaven te besteden tot Zijn eer, tot heil van het schepsel en tot welzijn van kerk, gezin en alle maatschappelijke verbanden waarin God hem plaatst” (Citaat van dr. J. Waterink, enigszins her geformuleerd door ds. M. Golverdingen).

De Eben-Haëzerschool is de plaats waar leerlingen toegerust worden voor een plaats in de maatschappij. Een school om te ‘leren leven’.

3.2 Missie van de school

De basis en het uitgangspunt van ons onderwijs is het onfeilbaar Woord van God. Samen met de ouders willen we onze leerlingen in overeenstemming met de toegezegde doopbelofte onderwijzen en leren leven binnen de ruimte van het grote gebod om ‘God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf’.

Van daaruit formuleren we de volgende kernwaarden die leidend zijn in de vormgeving van ons onderwijs.

Relaties

Opvoeden doen we samen. Met de ouders werken we met elkaar aan hetzelfde doel. We vinden het belangrijk dat we op school tijd voor elkaar hebben en steun aan elkaar geven, kortom: We zijn betrokken op elkaar en op elkaars werk.

Daarnaast werken we aan een goede samenwerking tussen thuis, school en stageplaats.

Goede relaties worden gekenmerkt door betrouwbaarheid, acceptatie, respect, welbevinden, afhankelijkheid en openheid.

Dit resulteert in een pedagogisch klimaat waarin iedereen zich geaccepteerd voelt zoals hij is en gestimuleerd wordt tot verdere ontplooiing van zijn of haar talenten.

Kwaliteit

We streven naar goed onderwijs en een goed onderwijsaanbod. Dit staat ten dienste van een optimale ontwikkeling van elke leerling. Leerlingen hebben hier recht op.

Veiligheid

De school is een veilige leeromgeving. Een plaats waar leerlingen, ouders en teamleden zich veilig voelen en waar ze graag komen. Belangrijke begrippen hierbij zijn ‘rust, reinheid en regelmaat’.

3.3 Visie op opvoeding en onderwijs

Het onderwijs is gericht op de individuele ontwikkeling van de leerlingen zodat er sprake is van een ononderbroken ontwikkelingsproces. We streven naar een zo zelfstandig mogelijk functioneren van elke leerling op het gebied van wonen, werken en recreëren. Vanuit deze visie worden onderstaande keuzes gemaakt.

De vormings- en ontwikkelingsgebieden

- *Godsdienstige vorming*
- *Sociaal-emotionele ontwikkeling*
- *Verstandelijke ontwikkeling*
- *Zintuiglijke en motorische ontwikkeling*
- *Creativiteitsontwikkeling*
- *Communicatie ontwikkeling*
- *Burgerschap*

Leerroutes

We hebben op school een populatie met sterk uiteenlopende niveaus, daarom hebben we leerroutes opgesteld waar we de leerlingen op indelen. Elke leerling kan dan op zijn niveau onderwijs volgen. In het geven van passende zorg leggen we de nadruk op de mogelijkheden van leerlingen in plaats van op hun beperkingen en werken we tegelijkertijd planmatig en doelgericht aan hun ontwikkeling.

Planmatig werken

Dit realiseren we door:

- Het werken met leerlijnen
- Elke leerling in eigen tempo te laten ontwikkelen langs deze leerlijnen
- Leerlingen te vergelijken met zichzelf: toetsen die we afnemen gebruiken we om de groei van de leerling te meten en om de leerling in de juiste niveaugroep in te delen
- Leerlingen uit te dagen tot een zelfstandige leerhouding. Speerpunten hierin zijn:
  - Zelfstandig werken
  - Samenwerkend leren
  - Tutorleren
- Leerlingen gebruik te laten maken van de maatschappelijke voorzieningen in Kapelle en omgeving.

3.4 Visie op digitale geletterdheid

Digitale technologie speelt een steeds grotere rol in het leven en werken van mensen.

Leerlingen leven met digitale technologie en media en beschouwen het als vanzelfsprekend dat zij hier dagelijks mee omringd zijn. Het geeft de leerkracht de mogelijkheid om de lestijd efficiënter in te zetten en de leerling meer ruimte om zelfstandig en op eigen niveau te werken.

Daarnaast biedt het gebruik maken van ICT, kansen om de contactvaardigheden van leerlingen te verbeteren door bijvoorbeeld het gebruik van de mail.

Ook wordt met leerlingen nagedacht wat de gevaren van social media en internetprogramma's zijn; we bespreken onveilig mediagedrag met de leerling en de ouders op het moment dat we dit signaleren.

3.5 Actief burgerschap en sociale integratie

Burgerschap is onderdeel van persoonsvorming. Dat zien we als essentieel om ons op de wijze te kunnen verhouden tot anderen.

We hanteren vier uitgangspunten:

- We verhouden ons tot God. Om goed burger te zijn, is wedergeboorte onmisbaar. De bekering maakt de christen in de eerste plaats burger van het Koninkrijk der hemelen. Hij heeft God lief en zoekt Zijn eer. Dat uit hij in eerbied voor God en in de gehoorzaamheid aan Zijn geboden. Hij is pelgrim in deze wereld op weg naar de hemel.
- We verhouden ons tot anderen. Een goede burger heeft zijn naaste (ver weg en dicht bij) lief en laat dit zien door voor anderen te zorgen, trouw te zijn, verantwoordelijkheid te nemen, gezag te erkennen. Tegelijkertijd wordt hij toegerust om zich voldoende betrokken te voelen en medeverantwoordelijk te zijn voor de samenleving waarin hij leeft. Door zijn levenswandel wint hij anderen voor Christus.
- We verhouden ons tot de ander. Een goede burger voelt zich (mede)verantwoordelijk voor het milieu en het beheren van de schepping. Hij gaat zorgvuldig om met de eigendommen van anderen en erkent zijn rentmeesterschap.
- We verhouden ons tot onszelf. Een goede burger heeft een evenwichtig zelfbeeld. Hij kent en erkent zichzelf als uniek schepsel van God. Zijn persoonlijke ontwikkeling wordt in opvoeding en onderwijs met liefde vormgegeven.

De nadruk ligt op het schoolburgerschap; leren omgaan met elkaar, schoolafspraken kunnen hanteren, genieten van gezamenlijke schoolactiviteiten e.a.

3.6 Triple-C methode

We werken met de Triple-C methode, een behandelmethode voor mensen met een verstandelijke beperking die gedragsproblemen of psychische problemen hebben. De drie C's van Triple-C staan voor 'Cliënt', 'Coach' en 'Competentie'. In tegenstelling tot andere behandelmodellen richt Triple-C zich niet op het beheersen van probleemgedrag, maar op het herstel van het gewone leven.

Leerkrachten en onderwijsassistenten bouwen samen aan een onvoorwaardelijke ondersteuningsrelatie met leerlingen. Op basis van deze relatie nemen leerlingen met hun begeleiders deel aan het onderwijsprogramma. Een zinvolle dagbesteding geeft leerlingen voldoening. Daardoor neemt hun zelfvertrouwen toe en ontwikkelen ze competenties die een 'genezend' effect hebben. Anders gezegd: door het ontwikkelen van de relatie en competenties verminderen stress en probleemgedrag.

4 Kengetallen

In dit hoofdstuk verantwoordt de school een aantal van belang zijnde kengetallen. Dit hoofdstuk wordt jaarlijks per 1 oktober geactualiseerd.

4.1 Leerlingpopulatie

4.1.1 Algemeen

De kengetallen in deze paragraaf hebben betrekking op 1 oktober 2021.

Algemene leerling- en groepsgegevens	aantal	
totaal aantal leerlingen:	33	
aantal leerlingen naar type:	Categorie laag	23
	Categorie midden	0
	Categorie hoog	10

4.1.2 Leerlingstromen

De onderstaande kengetallen betreffen leerling stromen binnen de school en naar andere of van andere scholen en instellingen. Het betreft kengetallen over het schooljaar 2020-2021.

	aantal
<i>Intern</i>	
van ZML naar MG	
van ZML naar ZMOLK	
<i>Extern</i>	
van VSO ZML naar PRO	
van VSO ZML naar arbeid (met loonsubsidie)	
van VSO ZML naar DAC	7
van ZML naar elders, te weten:	Zorginstelling
van ZML naar elders, te weten:	
van ZML naar elders, te weten:	
van ZMOLK naar elders te weten:	
van ZMOLK naar elders, te weten:	
Van ZMOLK naar elders, te weten:	
vanuit SO ZML naar VSO ZML	7
vanuit basisonderwijs naar ZML	
vanuit speciaal basisonderwijs naar VSO ZML	
vanuit elders naar ZML, te weten:	Vanuit De Sprienke
vanuit elders naar ZML, te weten:	
vanuit basisonderwijs naar VSO ZMOLK	
vanuit speciaal basisonderwijs naar VSO ZMOLK	
vanuit elders naar VSO ZMOLK, te weten:	
vanuit elders naar VSO ZMOLK, te weten:	
Uitstroom SO-ZML naar VSO-ZML	
Uitstroom SO-ZML naar PRO	

5 Basisondersteuning

De basisondersteuning bestaat uit een aantal onderdelen waarover binnen het samenwerkingsverband inhoudelijke afspraken zijn gemaakt. De basisondersteuning bestaat uit twee onderdelen: basiskwaliteit (paragraaf 5.1) en preventieve en licht-curatieve ondersteuning (5.2). Voor de basiskwaliteit is onderstaand schema uitgangspunt. Dit schema is tot stand gekomen vanuit de beschrijving van basiskwaliteit integraal gekoppeld aan het inspectiekader SO.

5.1 Basiskwaliteit

5.1.1 Onderwijsleerproces
<i>* Voor leerkrachten kan in deze paragraaf ook onderwijsassistenten gelezen worden</i>
Duidelijk
De leerkrachten leggen de leerstof op een duidelijke manier uit aan de leerlingen.
De leerkrachten sluiten bij nieuwe leerstof aan op de voorkennis en de instructiebehoefte van de leerling. De voorkennis wordt gebruikt als brug naar de nieuwe kennis. Nieuwe leerstof wordt (zo nodig) onder begeleiding ingeoeffend. Er is tijdens het leermoment controle of de leerling de leerstof adequaat inoefent en er wordt zo nodig direct bijgestuurd
De leerkrachten gaan steeds na of de leerlingen de uitleg en de opdrachten begrijpen.
Tijdens de instructie laten de leerkrachten de leerlingen vertellen hoe ze het gedaan hebben (oplossingsstrategie). Of de behandelde leerstof begrepen is wordt zo mogelijk gecontroleerd door de stof te laten samenvatten. Na de start van de verwerking vindt een controlerondje plaats. Er wordt nagegaan of de leerlingen de taak op de juiste wijze uitvoeren. Na afloop van de les bespreken de leerkrachten het werk kort na met de leerlingen. Corrigeren en beoordelen vindt plaats tijdens de les. De leerlingen verwoorden de leerpunten voor de volgende keer.
Taakgericht
De leerkrachten zorgen voor een duidelijke structuur in de onderwijsactiviteiten.
De leerkrachten visualiseren het dagprogramma (foto's / pictogrammen / tekst). De leerkracht* maakt aan het begin van de les het doel duidelijk en geeft een duidelijk (gevisualiseerd) overzicht van de les. De leerkracht stimuleert de leerling tijdens de les in taakgericht gedrag.
Het onderwijsleerproces wordt gekenmerkt door orde en rust.
In de groepen is sprake van orde en rust. Er worden duidelijke klassenregels gehanteerd. Er heerst een taakgerichte werksfeer. Onacceptabel gedrag van leerlingen wordt niet geaccepteerd en bijgestuurd. De lessen beginnen op tijd. Er zijn weinig tot geen onnodige lesverstoringen.
De leerkrachten geven de leerlingen feedback op hun werkhouding en taakaanpak.
De leerkrachten evalueren aan het einde van elke les met de leerlingen (groepsgewijs of individueel) hoe hun werkhouding en taakaanpak is. Wat gaat goed en wat kan beter. Zij nemen hier de tijd voor. Daar waar nodig gaan ze individueel met leerlingen in gesprek.
Activerend
De leerkrachten stimuleren de leerlingen om steeds actief mee te doen en mee te denken.
De leerkracht weet de aandacht van de leerlingen te vangen en vast te houden zodat de leerling actief betrokken is bij de onderwijsactiviteit. Hiervoor sluit de leerkracht aan bij de instructie- en begeleidingsbehoefte van de leerlingen. Tijdens de uitleg laten de teamleden de leerlingen zoveel mogelijk meedoen. Ze passen activerende werkvormen toe. Teamleden stellen (open) vragen op verschillende niveau's zodat ze leerlingen aanzetten tot denken. Ze geven de leerlingen opdrachten die hen stimuleren om actief mee te denken. Ze kijken gemaakt werk direct samen met de leerlingen na en formuleren leerpunten voor de volgende keer.
De leerkrachten laten de leerlingen regelmatig en op een doelmatige wijze samenwerken.

De leerkrachten creëren situaties waarbij leerlingen leren samen werken én kunnen leren van elkaar; elkaar vragen stellen en reflecteren op groepsresultaten. Ze leren de leerlingen om op een goede wijze samen te werken. Er zijn afspraken over de wijze waarop leerlingen moeten samenwerken. De leerkrachten bespreken deze regels met de leerlingen en oefenen deze met de leerlingen, zodat ze de regels goed leren toe te passen
Resultaatgericht
De leerkrachten hebben hoge verwachtingen van de resultaten van de leerlingen.
Leerkrachten hebben realistisch hoge verwachtingen van leerlingen, zonder hen te overvragen en laten dit ook in de contacten met de leerlingen blijken.
In de groepen wordt gewerkt met streefdoelen voor de basisvaardigheden.
De leerkrachten volgen de prestaties en ontwikkelingen van leerlingen door jaarlijks doelen te stellen en te evalueren op de leerlijnen in het LVS, voor ten minste het gebied van de kernvakken.
De leerkrachten evalueren nauwgezet de resultaten die de leerlingen halen.
De leerkrachten bepalen in alle groepen regelmatig de ontwikkeling van de leerlingen met behulp van dagelijks leerlingenwerk, evaluatie op de leerlijnen d.m.v. het L.V.S., methode gebonden toetsen en niet-methode gebonden toetsen.) Ze doen dit in ieder geval voor de kernvakken. De leerkrachten analyseren zowel op leerling-niveau als op groepsniveau
De leerkrachten gaan met de leerlingen in gesprek over de door hen behaalde resultaten.
De leerkrachten spreken (klassikaal of individueel) met de leerlingen over de door hen behaalde leerresultaten (leerlingenwerk en toetsen). Is het doel behaald en wat is de volgende stap in het leerproces? De leerkrachten hebben hierbij aandacht voor de positieve factoren en zetten deze doelbewust in.
Afgestemd
De leerkrachten stemmen de leerstof af op de verschillen in onderwijsbehoeften tussen de leerlingen.
De leerkracht stemt de leerinhoud af op de onderwijsbehoefte van de leerling door doelgericht te werken op het niveau van de leerling met behulp van de leerlijnen.
De leerkrachten stemmen de instructie af op verschillen in onderwijsbehoeften tussen de leerlingen.
De leerkrachten differentiëren op planmatige wijze in de uitleg van de leerstof. Zij differentiëren in tempo, inhoud en instructiewijze zodat elke leerling gemotiveerd wordt om aan het werk te gaan.
De leerkrachten stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in onderwijsbehoeften tussen de leerlingen.
De leerkrachten zorgen voor differentiatie: De leerkrachten geven de leerlingen aan hun niveau en tempo aangepaste verwerkingsopdrachten .
De leerkrachten stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
De leerkrachten stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkelingsniveau en onderwijsbehoefte van de leerlingen.
5.1.2 Schoolklimaat
Betrokkenheid
De leerkrachten geven de leerlingen positieve persoonlijke aandacht.
De leerkrachten nemen de tijd voor de leerlingen; 'ze zijn er voor hen'. Bij problemen ontvangen de leerlingen persoonlijke begeleiding. De leerkrachten hebben aandacht voor de persoonlijke situatie van de leerlingen. Ze stimuleren de leerlingen aandacht te hebben voor elkaar.
De leerkrachten bevorderen het zelfvertrouwen van de leerlingen.*
De leerkrachten luisteren goed naar de leerlingen en spreken positief over hen. Ze waarderen de inbreng van leerlingen. Ze hebben hoge verwachtingen van de leerlingen en 'stralen dat uit'. De leerkrachten geven de leerlingen veel positieve feedback. Ze laten de leerlingen veel succeservaringen opdoen.

Sfeer
De leerkrachten stimuleren leerlingen opeen respectvolle manier met elkaar om te gaan
De leerkrachten stimuleren dat leerlingen elkaar accepteren zoals ze zijn en met elkaar omgaan volgens algemeen aanvaarde normen. Ze stimuleren leerlingen samen te werken, naar elkaar te luisteren en zorg te hebben voor elkaar. Ze staan niet toe dat leerlingen worden uitgelachen, geïntimideerd of gediscrimineerd.
De leerkrachten begeleiden de leerlingen bij het respectvol omgaan met elkaar.
De leerkrachten leren de gedrag- en omgangsregels aan door er systematisch en consequent aandacht aan te besteden in alle groepen. Ze laten de leerlingen weten wat het gewenste gedrag is en laten dit gedrag ook zelf zien. De leerkrachten spreken positieve verwachtingen uit naar de leerlingen over hoe ze met elkaar omgaan. Ze begeleiden leerlingen bij het zelf oplossen van ruzies of misverstanden.
Veiligheid
Naar aanleiding van onderzoek naar de veiligheidsbeleving en analyse van de incidentenregistratie onderneemt de school gerichte acties.
De schoolleiding zorgt ervoor dat de gegevens uit de incidentenregistratie geanalyseerd worden met het oog op evaluatie en verbetering van het veiligheidsbeleid. Conclusies en daaraan gerelateerde plannen worden besproken binnen het team en vastgelegd.
De personeelsleden weten hoe ze moeten handelen bij incidenten.
Er is vastgelegd in een protocol hoe gereageerd wordt op incidenten en deze procedures zijn bij alle betrokkenen bekend. Duidelijk is hoe schending van afspraken bestraft wordt, welke sancties getroffen moeten worden (zoals schorsing of verwijdering) wie daarbij een rol spelen en wat ieders verantwoordelijkheid is.
5.1.3 Leerstofaanbod
Volledig aanbod
BAO: Bij de aangeboden leerinhouden voor 'Nederlandse taal' en 'Rekenen en wiskunde' betrekken de leerkrachten alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.
SO: Bij de aangeboden leerinhouden voor 'Nederlandse taal' en 'Rekenen en wiskunde' betrekken de leerkrachten alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.
VSO: De school hanteert een leerstofaanbod voor de kernvakken van het uitstroomprofiel
De leerinhouden in de leerlijnen zijn dekkend voor alle kerndoelen. In het leerlingvolgsysteem en in de groepsplannen laten de leerkrachten zien dat de leerinhouden ook feitelijk worden aangeboden.
Gelegenheid tot leren
De school biedt de leerinhouden voor 'Nederlandse taal' en 'Rekenen en wiskunde' aan zoveel mogelijk leerlingen aan tot en met het niveau van leerjaar 8.
Niet van toepassing voor ZML
De gebruikte methoden kennen een goede doorgaande leerstoflijn.
Niet van toepassing voor ZML
SO en VSO: Het leerstofaanbod van de leerroute sluit aan op de uitstroombestemming.
De school heeft voor elke uitstroombestemming een eindniveau op de leerlijnen van de CED geformuleerd. Dit is vervolgens vertaald naar een leerstofaanbod per leerjaar: de leerroute.
SO en VSO: De leerinhouden voorzien in een doorgaande lijn.
De leerinhouden zijn beschreven in doorgaande leerlijnen (van het CED).
De leerinhouden bij Nederlandse taal passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen.
Niet van toepassing voor ZML
Het leerstofaanbod in groep 1 sluit goed aan op de ontwikkeling van de instromende leerlingen.

Niet van toepassing voor ZML
Het leerstofaanbod bij start van de schoolloopbaan sluit goed aan bij de ontwikkeling van de instromende leerlingen
Het aanbod sluit aan bij geleerde op KDC/MKD/ of andere voorschoolse dagopvang. In alle gevallen is sprake van een goede aansluiting van het leerstofaanbod op het niveau (beginsituatie) van het instromende kind.
VSO: Stage maakt voor alle leerroutes en opleidingsprofielen onderdeel uit van het onderwijsaanbod van de school.
De school biedt elke leerling, als vast onderdeel van het onderwijsaanbod VSO, interne en/of externe stage in het VSO.
SO en VSO: De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling binnen zes weken een ontwikkelingsperspectief vast.
De CVB stelt binnen 6 weken na plaatsing voor de leerling een ontwikkelingsperspectief vast met een bijbehorende leerroute. Zowel bij plaatsing SO als bij VSO wordt het ontwikkelingsperspectief vastgesteld.
Toerusten en vormen
De school heeft een specifiek aanbod om sociale competenties te ontwikkelen.
Niet van toepassing voor ZML
SO en VSO: Bij de aangeboden leerinhouden op de leergebiedoverstijgende vormingsgebieden biedt de school de kerndoelen als te bereiken doelstellingen
De leerinhouden van de leerlijnen op de leergebied overstijgende vormingsgebieden zijn dekkend voor de kerndoelen. In de groepsplannen laten de leerkrachten zien dat de leerinhouden ook feitelijk worden aangeboden.
De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actiefburgerschap en sociale integratie.
De school bevordert een verantwoorde deelname aan en betrokkenheid bij de samenleving. De leerkrachten schenken aandacht aan de bevordering van algemeen gangbare sociale competenties. Ze bevorderen basiswaarden en de kennis, houdingen en vaardigheden voor participatie in de democratische rechtsstaat. De leerkrachten brengen burgerschap en sociale integratie ook zelf in de praktijk.
5.1.4 Zorg en begeleiding
Leerlingenbegeleiding
De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.
De leerkrachten volgen de prestaties en ontwikkelingen van leerlingen door jaarlijks doelen te stellen en te evalueren op de leerlijnen in het LVS. Daarnaast volgen zij de prestaties en ontwikkeling van de leerlingen met landelijk genormeerde, valide en betrouwbare methodeonafhankelijke toetsen (CITO: toetsen voor speciale leerlingen/ zml-toetsen) voor tenminste de kernvakken.
De leerkrachten volgen systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.
De leerkrachten bepalen in alle groepen regelmatig de ontwikkeling van de leerlingen met behulp van dagelijks leerlingenwerk, evaluatie op de leerlijnen d.m.v. het L.V.S., methode gebonden toetsen en niet-methode gebonden toetsen.)Ze doen dit in ieder geval voor de kernvakken. De leerkrachten analyseren zowel op leerling-niveau als op groepsniveau.
Analyse van opbrengsten leidt daar waar nodig voor groepjes leerlingen of voor individuele leerlingen tot aanpassing van het onderwijs.
Vanuit de analyse van opbrengsten wordt, waar nodig, de ondersteuning aangepast aan de onderwijsbehoeften om zo het gestelde ontwikkelingsperspectief (alsnog) te behalen.
De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling binnen zes weken een ontwikkelingsperspectief vast.

De CVB stelt binnen 6 weken na plaatsing (in SO en VSO) voor de leerling een ontwikkelingsperspectief vast met een bijbehorende leerroute.
De school evalueert minimaal jaarlijks de opbrengsten in relatie tot het ontwikkelingsperspectief, past het handelen hierop aan en stelt zo nodig het ontwikkelingsperspectief bij.
Tenminste eenmaal per jaar stelt de school(tijdens de leerlingbespreking)voor iedere leerling vast of de ontwikkeling gunstiger, in overeenkomstig met of ongunstiger is dan het vastgestelde ontwikkelingsperspectief. Op grond hiervan wordt het onderwijs aangepast. Indien blijkt dat na aanpassing van het onderwijs geen verbetering van de resultaten te verwachten is, kan het ontwikkelingsperspectief beredeneerd aangepast worden door de CVB.
Leerlingenzorg
De leerkrachten signaleren vroegtijdig welke leerlingen bijzondere zorg nodig hebben.
Niet van toepassing voor ZML – dit zit al in de basiszorg.
ZML aangepast: Op basis van de analyse van de verzamelde gegevens bepalen de leerkrachten de aard van de (aanvullende) ondersteuning / zorg voor de leerlingen en geven deze passend vorm.
In geval van gesignaleerde achterstanden en/of stagnerende ontwikkeling analyseren de leerkrachten de verzamelde gegevens over het actuele leer- en ontwikkelingsproces (school, groep, leerkracht, thuissituatie). Deze analyse wordt zo nodig gevolgd door diagnostisch onderzoek door orthopedagoog of IB-er om aard en oorzaak scherper te krijgen. Vervolgens krijgt op grond hiervan de extra zorg een concrete en passende invulling. Bij de bepaling van de zorg / ondersteuning houden de leerkrachten nadrukkelijk rekening met de stimulerende (positieve aspecten en belemmerende factoren en het gestelde ontwikkelingsperspectief.
De leerkrachten hebben inzicht in de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen.
De leerkrachten hebben per leerling de onderwijsbehoeften inzichtelijk vastgelegd m.b.v. het ontwikkelingsperspectief. Dit betreft de onderwijsbehoefte met betrekking tot geconstateerde leer- en gedragsproblemen, onderwijstijd, instructie, leerstof en verwerking.
Doorstroom van leerlingen
De leerkrachten gebruiken de informatie van scholen en instellingen waar de leerlingen vandaan komen voor de begeleiding van de leerlingen.
De school heeft voor plaatsing altijd contact met de vorige school of instelling. De school vraagt informatie op van scholen en instellingen waar de leerlingen vandaan komen. De school gebruikt deze informatie voor het bepalen van de beginsituatie en het ontwikkelingsperspectief én de bijbehorende leerroute.
De school maakt beredeneerde afwegingen bij de doorstroom van leerlingen binnen de school.
De school heeft een duidelijk beleid op formering van groepen en doorstroom van leerlingen naar een volgende groep. De doorstroom naar VSO is geformaliseerd.
De school zorgt voor een 'warme overdracht' tijdens de schoolloopbaan van de leerlingen.
De groepsleiding 'draagt haar groep over' aan de groepsleiding van de volgende groep. In deze overdracht worden alle leerlingen, met hun ontwikkelingsperspectief met bijbehorende belemmerende en stimulerende factoren, onderwijsbehoeften en ondersteuningsbehoeften, individueel besproken.
Zorgstructuur
Er is structureel overleg tussen de leerkracht en de interne begeleider en orthopedagoog
Er is periodiek overleg tussen de leerkracht en de interne begeleider en orthopedagoog, over de zorg aan de leerlingen (minimaal 3x per jaar). De benodigde ondersteuning wordt vastgesteld, het effect van de geboden ondersteuning wordt besproken. De inhoud van de contacten met ouders komt aan de orde. Knelpunten behorend bij de ondersteuning van de leerlingen komen aan de orde. Dit overleg leidt tot afspraken die vastgelegd worden en tijdens een volgend overleg geëvalueerd worden.
De school werkt daar waar nodig samen met externe organisaties en deskundigen.
De school werkt samen met hulpverlenende instanties en zorgaanbieders, gemeentelijke instanties (leerplicht, GGD, ZAT), zodat indien nodig van hun kennis en inzet gebruik kan worden gemaakt, bij leerlingen bij wie de

school niet tegemoet kan komen aan hun specifieke onderwijsbehoeften. Deze inbreng van externen levert meer kennis op in het omgaan met de op school voorkomende leer/ en gedragsproblemen.
Er is regelmatig overleg tussen de interne begeleider en de schoolleiding over het functioneren van de leerlingenzorg.
De interne begeleider en de schoolleiding hebben regelmatig (minimaal 3 x per jaar) overleg over het functioneren van de zorg. Daarvoor zijn er een aantal vaste besprekingspunten. De interne begeleider rapporteert over de knelpunten en over het effect van genomen maatregelen naar aanleiding van eerder geconstateerde knelpunten. De conclusies n.a.v. de bespreking worden vastgelegd.
De verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot de zorg is voor ieder duidelijk.
De verantwoordelijkheden, bevoegdheden en daarvan afgeleide taken van de verschillende betrokkenen (directeur, interne begeleider, coach, leerkracht en RT-er) met betrekking tot de leerlingenzorg zijn duidelijk omschreven en bij ieder bekend.
5.1.5 Kwaliteitszorg
Voorwaarden voor kwaliteit
De school gaat actief na wat de onderwijsbehoeften zijn van de leerlingenpopulatie.
Het personeel heeft kennis van de kenmerken van de schoolpopulatie. Ze kennen de onderwijsbehoeften (m.b.t. onderwijstijd, leerstofaanbod, instructietijd en verwerkingstijd).
De school stemt het onderwijsleerproces af op de onderwijsbehoeften van onze leerlingenpopulatie.
De kennis van de onderwijsbehoeften van de leerlingen heeft aantoonbaar consequenties voor de inrichting van het onderwijsleerproces. Denk daarbij bijvoorbeeld aan onderwijstijd, leerstofaanbod, instructietijd en verwerkingstijd. Deze consequenties worden vastgelegd (b.v. in de groepsadministratie). Jaarlijks wordt dit geëvalueerd en indien nodig bijgesteld (in de groepsbespreking).
De school gaat na hoe leerlingen zich handhaven in het onderwijs.
SO: De school weet hoe de oud-leerlingen functioneren in het vervolgonderwijs. De rapportage die de school vanuit het voortgezet onderwijs ontvangt over het functioneren van onze oud-leerlingen wordt systematisch geanalyseerd. Dit wordt vergeleken met de verwijzingsadviezen. Dit wordt besproken met vertegenwoordigers van het voortgezet onderwijs.
VSO: De school weet hoe de oud-leerlingen functioneren op de werkplek of het activiteitencentrum (nazorg). Daar waar er aanleiding toe is, past de school het onderwijsleerproces aan. De conclusies naar aanleiding van de analyse worden vastgelegd.
Systeem van zelfevaluatie
De school plant elk jaar activiteiten in om de kwaliteit van het onderwijs te onderzoeken, te borgen, te verbeteren en openbaar te maken.
Dit is de kern van de kwaliteitszorg. De schoolleiding kan aantonen dat jaarlijks deze activiteiten ingepland worden. Bij openbaar maken gaat het om het afleggen van horizontale en verticale verantwoording.
De school heeft de doelen en activiteiten op het gebied van kwaliteitszorg vastgelegd in een kwaliteitsbeleidsplan.
Binnen de systematische aanpak van de kwaliteitszorg heeft de schoolleiding de doelen en activiteiten op het gebied van kwaliteitszorg vastgelegd in een kwaliteitsbeleidsplan. In het kwaliteitsbeleidsplan wordt ook beschreven wie wat op welk moment doet in dit proces en het is duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is. De doelen zijn meetbaar (in waarneembare effecten) en concreet (wat betreft de beoogde verbeteringen) uitgewerkt.
De schoolleiding zorgt voor systematische analyse van het onderwijsleerproces en de leeropbrengsten met als doel om tijdig zwakke plekken te signaleren.
De school meet de resultaten aan het eind van SO door middel van een landelijk genormeerde eindtoets (of een vervangende, door de inspectie aanvaarde werkwijze), afhankelijk van het niveau en het vermogen van de leerling. De school vergelijkt de eindresultaten met die van scholen met een vergelijkbare schoolbevolking.

Ook vergelijkt ze de resultaten met de eigen doelstellingen hieromtrent. Daarnaast worden ook de resultaten van de leerlingen gedurende de schoolperiode voor alle leerlijnen en in ieder geval voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde geëvalueerd. Er wordt geëvalueerd of het onderwijsleerproces voldoet aan dat wat hierover in het schoolplan en/of andere schooldocumenten is vastgelegd (visie/strategische doelen/beleidsdoelen). Een evaluatie omvat het betrouwbaar meten, analyseren en waarderen van het onderwijsleerproces met als doel te komen tot kwaliteitsverbetering van de school.
De school verzamelt systematisch feedback van personen van buiten de school over die aspecten die zij zelf ook evalueert.
De school vraagt feedback aan personen van buiten de school. Dit gebeurt over onderwerpen waar de school zichzelf op evalueert en/of over de manier van zelfevaluatie. De schoolleiding kan aantonen deze evaluatie te analyseren en de uitkomsten hiervan te betrekken in het bepalen van verbeteracties.
5.1.6 Communicatie met ouders
Meedenken
De personeelsleden laten zich informeren over de opvattingen en bevindingen van ouders over de ontwikkeling van hun kind op school en thuis.
De school neemt initiatief om een goed beeld te krijgen over de thuissituatie, de schoolbeleving, de begeleiding van kind en/of gezin door instellingen voor hulpverlening, de effecten van specifieke begeleiding, enzovoort. De bevindingen worden vastgelegd in notulen en/of leerling dossiers
De ouders/verzorgers van leerlingen worden betrokken bij de zorg aan hun kind.
Leerkrachten en/of interne begeleiders geven op duidelijke en begrijpelijke wijze aan wat hun beeld is van de ontwikkeling van het kind. Ze geven de ouders inzicht in de vorderingen m.b.t. de basisvaardigheden de in de sociaal-emotionele ontwikkeling van hun kind. Ze informeren ouders zodat ouders begrijpen hoe zij tot dit beeld komen. Ze vragen of ouders dit beeld herkennen en eventuele zorgen kunnen meemaken. Leerkrachten en/of interne begeleiders gaan na welk beeld ouders hebben over de ontwikkeling van hun kind thuis en op school. Ze stellen samen met de ouders de onderwijsbehoefte van het kind vast. Dit krijgt een plaats in het Ontwikkelingsperspectief. Ze gaan samen met de ouders na wat de beste aanpak is voor het kind, op school en waar mogelijk ook thuis. Ze stemmen de aanpak op school af met ouders en zorgen ervoor dat deze aanpak voor ouders duidelijk en acceptabel is. Ze maken duidelijke afspraken over wie wat doet en over de manier waarop geëvalueerd wordt.
De school ondersteunt de ouders bij de aanpak van hun kind thuis.
De school organiseert regelmatig thema-avonden met pedagogisch-didactische onderwerpen. De school geeft voorlichting over de methoden die gebruikt worden (informatieavonden). Leerkrachten geven tips en ideeën over hoe ouders thuis op positieve en plezierige wijze de ontwikkeling van hun kind kunnen bevorderen. Leerkrachten stimuleren ouders om vanuit hoge, maar wel realistische verwachtingen met het kind om te gaan. De schoolmaatschappelijk werker maakt deel uit van de commissie van begeleiding. Leerkrachten geven signalen van handelingsverlegenheid van ouders door. De schoolmaatschappelijk werker kan waar nodig met de ouders een route bepalen voor ondersteuning in de thuissituatie.
5.1.7 Contacten met externen
Functioneel
De school onderhoudt functionele contacten met voor- en naschoolse voorzieningen.
De school onderhoudt contacten met voor- en naschoolse voorzieningen gericht op overdracht van leerlingengegevens, op de aansluitings(problematiek) en op afstemming.
De school onderhoudt functionele contacten met uitstroombestemmingen
De school onderhoudt contacten met de uitstroombestemmingen van de leerlingen die de school verlaten. De contacten zijn gericht op overdracht van leerlingengegevens en de aansluitingsproblematiek, op afstemming en op voorlichting. De school heeft de afspraken over de nazorg van uitstromende leerlingen vastgelegd.
De school neemt actief deel aan relevante netwerken.

De school neemt deel aan netwerken die afgestemd zijn op cluster 3 – leerlingen. De school onderhoudt daar waar nodig contacten met instellingen voor jeugdhulpverlening, instellingen voor (geestelijke) gezondheidszorg enz., voor het op elkaar afstemmen van interventies.
5.1.8 Schoolontwikkeling
Resultaatgericht
De schoolleiding stimuleert een resultaatgerichte cultuur en draagt dit uit.
In de schoolgids, het schoolplan en andere beleidsdocumenten wordt nadrukkelijk aangegeven dat de school streeft naar goede resultaten en hoge verwachtingen heeft van haar leerlingen en leerkrachten. De streefdoelen worden bekend gemaakt aan de verschillende belanghebbenden (schoolplan, schoolgids, schooldocumenten). De schoolleiding bewaakt de realisatie van de doelen (evaluatie en bijstelling). De schoolleiding controleert of afspraken nagekomen worden. De schoolleiding onderstreept steeds het belang van goede resultaten (ouderavonden, schoolkrant, personeelsvergaderingen, informele contacten enz.).
Het team werkt met school specifieke streefdoelen.
Voor de leerlijnen heeft het team voor elke leerroute per leergebied de eind- en tussendoelen per leerjaar geformuleerd. Deze leerroutes met streefdoelen zijn afgestemd op onze schoolpopulatie. Het team stelt daarbij hoge doelen (hoge verwachtingen). De doelen zijn vastgesteld tijdens een overleg met het team.
Het team werkt planmatig aan goede resultaten.
De schoolleiding laat zich informeren (of gaat zelf na) hoe de resultaten voor de verschillende groepen zich verhouden tot de streefdoelen (en de scores van scholen met een vergelijkbare populatie). Welke trends er waarneembaar zijn enz. Op basis van deze analyse worden, indien nodig verbeteracties en interventies in gang gezet. De conclusies en de verbeteracties worden vastgelegd. Na een vooraf bepaalde periode wordt gemeten wat de effecten zijn van de in gang gezette verbetering en vindt evaluatie en bijstelling plaats.
Wanneer de resultaten daar aanleiding toegeven wordt het onderwijsleerproces door het team nader geanalyseerd.
Het personeel bepaalt gezamenlijk welke aspecten van het onderwijsleerproces het nader wil analyseren (b.v. leertijd, inhoud instructie, gebruikte methoden, enz.). Welke gegevens ze daarbij willen verzamelen, op welke manier en door wie. De uitkomsten vergelijken ze met bevindingen uit de vakliteratuur en/of bespreken ze met een extern deskundige.
De conclusies naar aanleiding van analyses worden besproken binnen het team.
Trendanalyses en verdiepende analyses van het onderwijsleerproces (en de conclusies naar aanleiding daarvan), worden besproken tijdens een teamoverleg. De teamleden kijken daarbij naar oorzaken van opvallende trends. En ze spreken af wat ze doen om te borgen en te verbeteren.
Het team stelt gezamenlijk verbeteronderwerpen en succesmaten vast.
Gezamenlijk wordt vastgesteld wat de onderwerpen zijn waar aan gewerkt gaat worden. Daarbij wordt ook concreet en meetbaar vastgesteld wat leerlingen, leerkrachten, interne begeleiders en schoolleiding moeten kennen, kunnen en doen, om de gestelde verbeterdoelen te realiseren
De schoolleiding gaat met de leerkrachten in gesprek over de in hun groep behaalde resultaten en dat in relatie tot hun lesgeven.
De schoolleiding stelt zich op de hoogte van de didactische, pedagogische en organisatorische vaardigheden van de leerkrachten (o.a. klassenbezoeken). De schoolleiding stelt zich op de hoogte van de toets resultaten die in de verschillende groepen behaald worden in relatie tot de streefdoelen en de historie van de groep. De schoolleiding bespreekt dit met de individuele leerkrachten en legt indien nodig de relatie met de kwaliteit van het lesgeven. Daar waar nodig wordt ondersteuning, begeleiding en/of coaching geadviseerd en geregeld.

5.2 Preventieve en licht curatieve ondersteuning

Basiskwaliteit

De volgende onderdelen van de preventieve en licht-curatieve ondersteuning voor het basisonderwijs zijn bij het speciaal onderwijs onderdeel van de basiskwaliteit:

- A. Het ondersteuningsteam binnen onze school heeft voldoende expertise om op een adequate wijze handelingsgericht te (laten) handelen in de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van leerlingen en gezinnen.
- B. Onze school hanteert de principes van handelingsgericht werken als uitgangspunt voor het verlenen van onderwijsondersteuning op alle niveaus.
- C. Onze school is gericht op het behalen van maximale opbrengsten.
- D. Onze school hanteert onderwijsprogramma's en leerlijnen die afgestemd zijn op leerlingen met een minder gemiddelde intelligentie.
- E. Onze school is in staat vroegtijdig leer-, opgroei- en opvoedproblemen te signaleren.

De volgende onderdelen zijn voor (V)SO ZML niet van toepassing

- A. Onze school hanteert een sluitende ondersteunings- en zorgaanpak voor leerlingen met dyslexie.
- B. Onze school hanteert een sluitende ondersteunings- en zorgaanpak voor leerlingen met dyscalculie/ernstige rekenproblemen.
- C. Onze school hanteert onderwijsprogramma's en leerlijnen voor leerlingen die zijn afgestemd op leerlingen met een meer dan gemiddelde intelligentie.

Preventieve en licht curatieve ondersteuning

- A. Onze school is fysiek toegankelijk en heeft de beschikking over hulpmiddelen voor leerlingen met een (meervoudige) lichamelijke beperking.
Het beleid van de school is erop gericht om door middel van toegankelijkheid van het gebouw en (realiseren van) aanwezige voorzieningen en hulpmiddelen leerlingen met een (meervoudige) lichamelijke beperkingen het onderwijs op de school te laten volgen.
- B. Onze school heeft een voor alle medewerkers bekend en toegankelijk protocol voor medische handelingen. Voor elke medewerker is duidelijk welke medische handelingen wel of niet gedaan mogen worden. In het dossier van de leerling is vastgelegd welke medische ondersteuning een leerling in voorkomende gevallen nodig heeft, hoe dit georganiseerd is, wie in noodsituatie handelend mag optreden en wie in alle gevallen verantwoordelijk is.
De school heeft van alle leerlingen de actuele medische informatie en handelt hier adequaat naar. Ouders vullen voor alle leerlingen een medicijnprotocol in.
- C. Onze school hanteert een (preventieve en licht-curatieve) aanpak op sociale veiligheid en gedragsproblemen.
De school hanteert een sluitende aanpak op sociale veiligheid en gedragsproblemen. (Ortho)pedagogische en/of (ortho)didactische programma's en methodieken die gericht zijn op sociale veiligheid en het voorkomen van gedragsproblemen.

5.3 Basisarrangement zml/mg onderwijs

De Eben-Haëzerschool biedt Speciaal Onderwijs (SO) voor leerlingen van 4 tot en met 12 jaar en Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) voor leerlingen van 12 tot 18-20 jaar. De school biedt extra zorg en aandacht in het onderwijs aan leerlingen (met een ZML-indicatie) die door een verstandelijke beperking (Zeer Moeilijk Lerend) en een lichamelijke beperking (Meervoudig Gehandicapt) niet in staat zijn deel te nemen aan het reguliere onderwijs.

Er wordt een passend zorgarrangement geboden aan leerlingen met een intelligentie tussen de <20 en 70 (afhankelijk van bijkomende problematiek), met uiteenlopende syndromen, ziektebeelden, aandoeningen en/of stoornissen, zoals (niet) aangeboren hersenletsel, stoornis binnen het Autistisch Spectrum, ADHD etc.

Leerlingen zijn van 8.40 -15.15 uur (op woensdag tot 12.15 uur) op school en krijgen in die tijd onderwijs en behandeling.

Voor alle leerlingen is er een ontwikkelingsperspectief opgesteld gericht op de totale ontwikkeling: cognitieve ontwikkeling, lichamelijke ontwikkeling, sociale ontwikkeling en emotionele ontwikkeling.

Elke leerling is ingedeeld in een leerroute, passend bij het ontwikkelingsperspectief. Aan de hand van de bijbehorende leerlijnen werkt elke leerling aan doelen per schooljaar passend bij de eigen ontwikkeling. Er wordt in kleine groepen gewerkt met standaard een leerkracht en een onderwijsassistent. In overleg met de IB-er kunnen leerlingen die extra zorg en begeleiding nodig hebben dat in de groep of individueel ontvangen door inzet van orthopedagoog, logopedist, fysiotherapeut, ergotherapeut. Daarnaast is er de mogelijkheid om via een Wlz, Zvw of WMO-indicatie extra zorg, begeleiding en training te bieden door inzet van de zorg assistent en extra inzet van een OA-er. Per leerling wordt gekeken hoeveel extra tijd en aandacht er voor een leerling nodig is om aan de specifieke zorg en/of begeleidingsvraag te voldoen.

De school biedt speciale ondersteuning aan leerlingen, d.m.v. groeps- en individuele ontwikkelingsplannen. In de school worden zes verschillende leerroutes / uitstroomprofielen aangeboden. (EMG, ervaringsgericht, praktisch, praktisch-cognitief en cognitief, PRO). De ontwikkelingen van de leerling wordt regelmatig geëvalueerd en besproken zowel intern als met ouders. N.a.v. evaluaties worden er handelingsplannen bijgesteld om de ontwikkeling optimaal te stimuleren.

Er wordt Adaptief onderwijs gegeven, uitgaande van de basisbehoeften: relaties opbouwen, competentiegevoel en zelfstandigheidsontwikkeling. Een veilig, positief stimulerend pedagogisch klimaat is de basis in elke groep.

In de lessen wordt er gewerkt volgens de leerlijnen van het Centrum Educatieve Dienstverlening (CED). Deze leerlijnen zijn speciaal ontwikkeld voor het ZML-onderwijs. Het leerlijnpakket wordt voortdurend uitgebreid en voor zowel de cognitieve als praktische vakken wordt er continu gezocht naar passende leermiddelen en materialen. Naast specifieke methodes voor zml/mg onderwijs, wordt er gebruik gemaakt van algemene methodes die aansluiten of aangepast kunnen worden bij het type onderwijs.

Het leerstof aanbod in het VSO is hierop gericht, wat betekent dat naast cognitieve vakken, de praktijkvakken en stage een belangrijk deel van de onderwijstijd innemen.

In de eerste periode VSO is arbeidstraining (intern en extern) een belangrijk aandachtsgebied. De tweede helft van de VSO-periode wordt de externe stage opgestart. Vanuit de stages wordt gezocht naar een passende arbeidsplaats voor elke leerling. Dit kan een plaats zijn binnen DAC, SWV of vrije bedrijf met extra ondersteuning.

Een leerling verlaat de school als er een passende arbeidsplek gerealiseerd is. (meestal op 19 jarige leeftijd)

5.4 Ondersteuningsstructuur

5.4.1 Ondersteuningsstructuur schematisch

Onderstaand schema toont de ondersteuningsstructuur zoals deze binnen onze school wordt gehanteerd.

Groepsniveau

→ Leerkracht en OA-er, logopedist/ergotherapeut/fysiotherapeut signaleren probleem en formuleren handelingsvoorstellen en voeren deze uit. Werkt dit niet afdoende dan door naar: Leerlingbespreking (LB of BOP) met IB-er en orthopedagoog.

→ Handelingsvoorstellen formuleren/nader onderzoek laten doen door interne of externe deskundige (ergo/fysiotherapeut/ logopedist e.a.); op groepsniveau (of individueel niveau) uitvoeren. Is dit niet afdoende dan door naar: CVB of direct naar andere hulpverlenende instantie.

CVB:

- Handelingsvoorstellen formuleren en via IB-er naar leerkracht, OA-er vertalen naar groepsniveau;
- Diagnostiek door leden CVB;
- Verwijzing naar andere hulpverlenende instantie.

5.4.2 Beschrijving van functies en taakprofielen binnen ondersteuningsstructuur

Binnen onze school zijn de volgende functies binnen de ondersteuningsstructuur beschikbaar. Een beknopt taakprofiel geeft de hoofdlijn aan van de activiteiten die binnen deze functies worden gedaan. Een uitgebreide taakomschrijving is binnen de school beschikbaar.

Groepsleerkracht

De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor het welbevinden en het onderwijsleerproces van alle leerlingen in de groep. De leerkracht is het eerste aanspreekpunt voor ouders over hun leerling.

Onderwijsassistent

De onderwijsassistent is verantwoordelijk voor de uitvoering van de ondersteunende taken bij het onderwijsleerproces van de leerlingen, zowel binnen als buiten de groep.

Zorgondersteuner (facultatief)

De zorgondersteuner werkt onder verantwoordelijkheid van de leerkracht en/of onderwijsassistent voor het uitvoeren van zorgtaken met betrekking tot de algemeen dagelijkse levensbehoeften. Ook herhaalt de zorgondersteuner oefeningen van de ergotherapeut.

Interne begeleider (IB-er)

De IB-er is verantwoordelijk voor de leerlingenzorg op onze school. Hij volgt de leerlingen vanaf toelating tot schoolverlating en bewaakt het ontwikkelingsproces. Hij coördineert de externe hulp t.a.v. leerlingen.

Logopedist

De logopedist is verantwoordelijk voor de aansturing van de taalontwikkeling van de leerlingen. De logopedist werkt in de groep met de leerlingen en stuurt de direct betrokkenen aan om op de juiste wijze de taalontwikkeling of communicatie van de leerling te vergroten.

Maatschappelijk werker

De schoolmaatschappelijk werker is verantwoordelijk voor het bieden van informatie en het geven van advies aan ouders en school op het gebied van vragen rondom opvoeding. Hij biedt hulp bij vraaggerichte benadering. Indien noodzakelijk verwijst hij door naar gespecialiseerde hulpverlening. Het is een brugfunctie tussen leerling, ouders en school.

Twee keer per maand is de maatschappelijk werker op school aanwezig. Hij is dan voor de ouders telefonisch bereikbaar.

Extern personeel

Fysiotherapeut

De fysiotherapeut is verantwoordelijk voor de therapie aan leerlingen met motorische problemen. De fysiotherapeut werkt hierbij samen met de leerkracht en onderwijsassistent om de adviezen in de dagelijkse praktijk toe te passen.

Ergotherapeut

De ergotherapeut is verantwoordelijk voor de therapie aan leerlingen op het gebied van de 'algemeen dagelijkse handelingen' (zelfredzaamheid bij aan-uitkleden, eten, drinken e.a.) en specifieke problemen bij het hanteren van 'leermaterialen'. (bijvoorbeeld bij schrijven, koken e.a.)

Orthopedagoog

De orthopedagoog is verantwoordelijk voor de aanlevering van de benodigde formulieren t.a.v. de (her)indicering van de leerlingen en voor de psychologisch onderzoeken. Vanuit de eigen discipline adviseert hij de leerkracht, onderwijsassistent en de ouders t.a.v. de leerling. Indien nodig doet hij nader onderzoek naar leer-/gedragsproblemen.

Jeugdarts

De jeugdarts is verantwoordelijk voor de medisch onderzoeken van de leerlingen. De jeugdarts adviseert ouders, leerkracht, onderwijsassistent en IB-er ten aanzien van omgang met medische problematiek en verwijst voor nader onderzoek. Ook screent de jeugdarts leerlingen voor noodzaak van fysiotherapie en ergotherapie.

5.4.3 Samenwerkingsrelaties met externe instanties

Voor het adequaat begeleiden en ondersteunen van leerlingen in hun ontwikkeling zijn de volgende externe instanties voor de school van belang.

Zorg verlenende instanties die hulp bieden in de thuissituatie zoals:

Siloah PPG

Agathos

William Schrikkergroep

AduLLam

Helpende Handen: zorgconsulent

MEE-Zeeland

Amares

Voorzieningen voor instromende leerlingen (afstemmen zorg en onderwijs: overgang zo soepel mogelijk laten verlopen):

SBO Samuel

PRO Calvin College

Voorzieningen voor uitstromende leerlingen (VSO):

Stageplaatsen en werkplekken van leerlingen (DAC, beschutte werkplekken en bedrijven of organisaties).

Er is vanuit het VSO een goede samenwerking met het PRO van het Calvin College voor uitwisseling van leerling programma's, stageplaatsen en specifieke cursussen voor leerlingen.

Daarnaast is op kindniveau sprake van een scala aan externe instanties (o.a. CCE). De inzet van die instanties wordt verantwoord in het dossier van leerlingen.

5.5 Fysieke voorzieningen

Type voorziening	ja (j)/nee (n)/gedeeltelijk (g)
Rolstoeltoegankelijkheid	J
time-out ruimte	j
grotere lokalen (in relatie tot aantal leerlingen)	j
brede gangen (in relatie tot aantal leerlingen)	j
Verzorgingsruimte	j
Revalidatieruimte	n
Ruimte	j
Multi-sensorische activeringsruimte (snoezelruimte)	j
keuken (voor leerlingen)	j
Zwembad	n
Gymzaal	J

* Zwembad: wel gebruik maken van Optisport-Groenewoud.

6 Extra ondersteuning

In dit hoofdstuk beschrijft de school haar mogelijkheden en beperkingen in het geven van extra ondersteuning aan leerlingen.

6.1 *Mogelijkheden*

6.1.1 *Expertise*

De school beschikt of heeft de beschikking over de volgende expertise:

Intern

Binnen de school is de volgende expertise aanwezig:

- a. EMG: EMG-leerlingen: De school heeft een groep voor onderwijs aan EMG-leerlingen. (MG met ontwikkelingsperspectief tot 24 maanden). De leerlingen in deze groep functioneren op ontwikkelingsleeftijd van 9 maanden tot 14 maanden. Het team van de schakelgroep is geschoold in:
  - Plancius-leerlijnen; kunnen deze vertalen naar gerichte activiteiten en doelen nog nader specificeren.
  - Ervaar het maar
  - Doedels. (praktische-activiteiten).
  - Ervaringsordening (Timmers)

Het team is geschoold op:

- b. Zelfstandige leerhouding: zelfstandig werken/samenwerkend leren/tutorleren.
- c. Emotionele ontwikkeling
- d. Hechtingsproblematiek
- e. Totale communicatie
- f. DGM: Denkstimulerende gespreksmethodiek
- g. Woordenschat vergroten
- h. Triple-C

Daarnaast is de volgende expertise in de school aanwezig:

- i. Geïntegreerd werken: samenwerking met alle disciplines. Fysiotherapie, ergotherapie en logopedie worden zoveel mogelijk tijdens de groepslessen geïntegreerd. Er is een goede samenwerking met de therapeuten de het klassenteam.
- j. sherborne in voor alle leerlingen. De fysiotherapeuten voeren dit uit.
- k. Eenduidige, werkwijze en structuur in de groepen. waardoor het mogelijk is om leerlingen met ASS te integreren in alle groepen.
- l. SO: de school biedt de school groeps-ergotherapie aan gericht op sensorische integratie. Een deel van het team is geschoold in sensorische integratie met als doel deze kennis binnen de school te verspreiden.
- m. VSO:
  - a. Vanaf het schooljaar 2021-2022 hebben we het onderwijsconcept voor het VSO gewijzigd. De praktijkvakken krijgen meer aandacht en zijn geclusterd op de praktijkdagen. Praktijkvakken worden groeps-doorbreekend gegeven. Op donderdag worden de praktijkvakken voor leerlingen uit VSO 3 en 4 op locatie Huys van Buren (Hansweert) gegeven.
  - b. Vrijtijdsbesteding: het 'vak' hobby wordt wekelijks gegeven. Zodat leerlingen gericht kunnen leren hobby's te ontwikkelen; daarnaast biedt de school i.s.m. de fysiotherapeuten de VSO-leerlingen die dit nodig hebben fitness aan; met als doel dat leerlingen die na hun schoolperiode voortzetten.

Extern (snel oproepbaar)

- a. Jeugdarts is tevens stafmedewerker kindermishandeling GGD
- b. Collegiale consultatie met anders cluster (1, 2 en 4) scholen in de regio Zeeland
- c. Direct contact met Visio t.a.v. slechthoortbaarheid
- d. Direct contact met Auris t.a.v. slechthoortbaarheid
- e. Vanvendeloo weerbaarheid-training-advies

6.1.2 *Aandacht en tijd*

De school beschikt over de volgende mogelijkheden om extra aandacht en tijd te besteden aan leerlingen:

- a. Inzet van logopedist, fysiotherapeut en ergotherapeut tijdens de les.

6.1.3 Protocollen, methodieken en aanpakken

De school hanteert de volgende protocollen, methodieken en aanpakken:

- a. Protocol: kindermishandeling: inclusief regelmatige teamscholing
- b. Aangepaste werkwijze Meichenbaum voor zelfstandige leerhouding.
- c. Totale communicatie
- d. DGM

6.1.4 Fysieke omgeving

De fysieke binnen- en buitenschoolse omgeving van de school geeft geen mogelijkheden voor extra ondersteuning.

6.1.5 Samenwerkingsrelaties

- a. SBO Samuel
- b. Schutse-Zeeland
- c. PRO Calvijn College te Krabbendijke

6.2 Voorwaarden

6.2.1 Expertise

Blijvende nascholing en ontwikkeling op deze gebieden door teamleden.

6.2.1 Aandacht en tijd

Voldoende financiële middelen.

6.2.2 Protocollen, methodieken en aanpakken

Blijvende nascholing en ontwikkeling op deze gebieden door teamleden.

6.2.3 Fysieke omgeving

Geen groei van het aantal groepen, dan is de school te klein. En er is geen mogelijkheid om uit te breiden op het bestaande terrein.

6.2.4 Samenwerkingsrelaties

Blijvende investering in wederzijdse informatieoverdracht, ter bevordering van ieders expertise. Moet blijvend gestimuleerd worden vanuit de verschillende directies. Actief beleid hierin voeren en standaard overlegmomenten plannen.

6.3 Beperkingen

Ongeacht het uitgangspunt om aan zo veel mogelijk leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben het onderwijs te willen geven, is er sprake van een aantal beperkingen (begrenzingsen)

6.3.1 Expertise

PGB-geld voor EMG-leerlingen

De Eben-Haëzerschool heeft een brede doelgroep. Omdat er in de regio's Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren, Zuid- en Noord Beveland geen christelijke of reformatorisch KDC is, willen we EMG-leerlingen onderwijs bieden binnen de christelijke levenssfeer die ze van thuis uit gewend zijn. Dit betekent een extra leerroute binnen de school voor leerlingen met de ontwikkelingsperspectief tot 24 maanden. In de praktijk betekent dit echter onderwijs bieden aan leerlingen met een ontwikkelingsleeftijd van 9 tot 14 maanden. Hiervoor hebben we extra middelen nodig die we nu uit PGB krijgen.

Wanneer deze middelen zouden wegvallen zullen we op zoek moeten naar andere mogelijkheden om extra middelen te krijgen om deze leerlingen onderwijs en de zorg te kunnen bieden.

Leerlingen met ernstig agressief gedrag (ZMOLK)

Vanwege de kleinschaligheid van de school kunnen we voor deze leerlingen niet altijd een passende setting realiseren. Wanneer leerlingen dusdanig agressief gedrag (t.o.v. zichzelf, andere leerlingen of personeel)

vertonen dat de veiligheid niet meer gewaarborgd kan worden, is dit een grens om te zoeken naar een andere (onderwijs) setting. Door Triple-C zijn we wel langer in staat om leerlingen op school te houden.

Leerlingen met grote zorgbehoefte t.a.v. lichamelijke/medische zorg

Leerlingen die meer dan de helft van de tijd aangewezen zijn op medische zorg, therapie of delen van de dag liggend doorbrengen kunnen we geen passend onderwijsaanbod geven.

Leerlingen met een verstandelijke handicap die daarnaast doof-blind zijn

Deze leerlingen kunnen we geen onderwijs bieden.

Leerlingen met een verstandelijke handicap en doof.

Wanneer de leerling in staat is om te communiceren d.m.v. gebaren of andere manier van totale communicatie kan hij/zij onderwijs volgen. Er moet echter wel een basis van communicatie aanwezig zijn. Is dit niet het geval dan kan de leerling niet toegelaten worden.

Leerlingen met een verstandelijke handicap en blind

Slechtziende leerlingen kunnen mits er aanpassingen zijn onderwijs volgen. Blinde leerlingen waar weinig compenserende aanpassingen voor zijn kunnen geen onderwijs volgen op onze school.

Leerlingen met medische zorg die niet geboden kan worden via de thuiszorg

Leerlingen die vanwege lichamelijke beperking of problemen een zodanige medische zorg nodig hebben willen we onderwijsbieden mits we de thuiszorg deze medische zorg kunnen inkopen via de zorgverzekering van de leerling. Als dit niet mogelijk is, kan de leerling geen onderwijs volgen op onze school.

Leerlingen die vanwege niveau of gedrag voortdurend aangewezen zijn op individuele begeleiding

Leerlingen moeten enkele groepsactiviteiten bij kunnen wonen en mee kunnen doen om binnen de school onderwijs te kunnen volgen. Dit kunnen groepsactiviteiten zijn met 2 leerlingen. Wanneer een leerling dit niet aankan en er ook geen perspectief is dat de leerling dit kan leren, kan de school geen passend onderwijsaanbod realiseren voor deze leerling.

6.3.2 Aandacht en tijd

Om de huidige populatie leerlingen te kunnen blijven bedienen en voldoende aandacht en tijd te geven is de bekostiging die dit mogelijk maakt noodzakelijk.

6.3.3 Protocollen, methodieken en aanpakken

Groot personeelsverloop kan een bedreiging zijn. Dit is op dit moment niet aan de orde. Teamnascholing is blijvend nodig.

6.3.4 Fysieke omgeving

Beperkte verschoningsruimte.

Beperkte ruimte lokaal EMG-leerlingen.

6.3.5 Samenwerkingsrelaties

Geen bijzonderheden.

7 Conclusie en ambities

Nadat schoolleider en team de gegevens uit de hoofdstukken 3 t/m 6 hebben geanalyseerd, gewogen en doorgrond, zijn er conclusies getrokken. Vervolgens zijn er gezamenlijke ambities geformuleerd en zijn de daarvoor benodigde randvoorwaarden in kaart gebracht. De voorgenomen ambities krijgen een plaats in het beleid van de school, zowel in het schoolplan als in het jaarplan.

7.1 Conclusies

7.1.1 Basisondersteuning

De Eben-Haëzer ZML-MG is een school voor vrijwel alle leerlingen met een cluster 3-indicatie waarbij de primaire handicap de verstandelijke handicap is. ZML-MG leerlingen kunnen een bijkomende handicap en/of problematiek hebben. De school biedt geen onderwijs aan LG of LZK leerlingen.

Om te zorgen voor een goed onderwijsaanbod en een passende begeleidingsaanpak is de deskundigheid van het team van groot belang. We volgen teamscholing voor Triple-C en op het gebied van hechtingsproblematiek. Daarnaast maken we veel gebruik van de inzet van interne en externe deskundigen.

De school kenmerkt zich door een respectvolle houding ten opzichte van alle leerlingen. Er is een open en veilige sfeer, waarin leerlingen uitgedaagd worden om te leren.

Door het bieden van een duidelijke structuur lukt het om het onderwijs een plaats te geven in een groepssetting waar kinderen van elkaar leren.

De leerlingen worden adequaat gevolgd in hun ontwikkeling. Het ontwikkelingsperspectief is uitgangspunt voor het onderwijs. Daarbij zijn de leerlijnen in ParnasSys leidend.

De school heeft als doel om leerlingen te leren leven. Dit betekent naast veel aandacht voor cognitieve vaardigheden, veel aandacht voor de basis van leren en leven: sociale en emotionele ontwikkeling.

7.1.2 Extra ondersteuning

- De school biedt onderwijs aan EMG-leerlingen in de schakelgroep. Deze leerlingen participeren bij 'genietactiviteiten' in een stamgroep.
- De school biedt veel structuur, zodat leerlingen duidelijkheid hebben ten aanzien van gedrag en leren. Dit bevordert de rust in de school en geeft voorwaarde tot ontwikkelen.
- De school heeft veel aandacht voor zelfstandige leerhouding.
- De school heeft veel aandacht voor communicatie (totale communicatie/DMG/woordenschat).
- De school werkt geïntegreerd met logopedist, fysiotherapeut en ergotherapeut.
- De school bereidt gericht voor op wonen, door middel van wonen op locatie en woonstage in samenwerking met Siloah.

7.2 Ambities

7.2.1 Basisondersteuning

De school wil de brede doelgroep die ze heeft, behouden, inclusief de EMG-leerlingen en de leerlingen met een cognitieve ontwikkeling op PRO-niveau.

7.2.2 Extra ondersteuning

De school wil een veilige onderwijsplaats bieden aan leerlingen uit de achterban binnen ZML. Leerlingen met een meervoudige handicap kunnen onderwijs volgen op de Eben-Haëzer ZML/MG, mits de verstandelijke handicap dominant is én de benodigde aanpassingen gerealiseerd kunnen worden in de school, de medische begeleiding en ondersteuning ingekocht kan worden (via de thuiszorg of andere zorginstelling) die vergoed wordt uit de zorgverzekering van de leerling.

Met betrekking tot het opvangen van leerlingen met ernstig agressief gedrag en/of psychiatrische problematiek moet een heldere visie worden ontwikkeld. In principe staan we als team open voor het onderwijs geven aan deze leerlingen. De expertise wordt binnen de school gestalte gegeven.

Alle leerlingen kunnen functioneren in een groep en ontvangen goed onderwijs en de juiste ondersteuning.

Er wordt samenwerking gezocht met een Kinderdagcentrum (KDC), zodat de overgang van zorg naar onderwijs beter kan worden vormgegeven en expertise uitgewisseld kan worden.

7.3 Randvoorwaarden

7.3.1 Basisondersteuning-basiskwaliteit

Voldoende financiële middelen om de brede doelgroep te kunnen houden (met name extra middelen ten aanzien van EMG-leerlingen).

7.3.2 Extra ondersteuning

Het onderwijs geven aan de leerlingen vindt plaats binnen afgesproken grenzen of onder vastgestelde voorwaarden:

- Er is een goed doordachte visie ontwikkeld, met name betreffende het onderwijs aan leerlingen met ernstige problematieken.
- De veiligheid van de leerlingen zelf, de medeleerlingen en het personeel moet gewaarborgd kunnen worden.
- Er is voldoende expertise binnen de school aanwezig.
- Externe deskundigen zijn snel beschikbaar en komen, indien nodig en gewenst, ook in de klas.
- De aanpak van leerlingen is éénduidig.
- Er wordt zo veel als mogelijk is gewerkt met vaste invallers per groep.

De scholing van het personeel is gericht op maximaal twee goed afgebakende thema's. Teamleden die een individuele opleiding of cursus volgen of hebben afgerond, delen hun kennis en expertise met het hele team. De kennis wordt geborgd, zodat het behouden blijft voor de school.

De scholing van nieuw personeel en invallers verloopt volgens een vast stramien. Belangrijk is dat één keer in de vier jaar het hele team een herhaling en verdieping volgt van deze vaste cursussen.

Zowel in het onderwijs geven aan alle leerlingen en de nascholing moet de scholleiding goed acht geven op de draagkracht van de individuele teamleden.

Aanpassingen in de school zijn nodig en dienen specifiek afgestemd te zijn op de doelgroep. Belangrijk hierbij is dat er een gedegen plan aan ten grondslag ligt, waarin en technische en onderwijsinhoudelijk visies op elkaar aansluiten.

De communicatie naar de ouders moet transparant en volledig zijn. Dit betreft zowel hetgeen de school doet aan het optimaliseren van de kwaliteit van het onderwijs, als de afspraken en grenzen bij het onderwijs geven aan leerlingen met ernstige problematieken.